

Napfény, esőben

„Most kellene megállítani az időt”, közltem magammal a minap a vásárhelyi belvárosban, a népes Andrássy úton: sütött a nap, permetezett az eső. Az embereknek eszükbe sem jutott kapualjba húzódni, ernyőt nyitni, üres bevásárlószatyrot húzni fejükbe. Paradicsomi volt a kép: a nap ragyog, az eső esik, a járókelők ingujjban sétálnak, meg-megállnak egy-egy rövidebb-hosszabb trécselés erejéig, valaki újságot olvas az esőben: miután elérte a papírlapot a vízcsöpp, látható gyorsasággal záradt föl – mint a természetfilmekben, ahol fölgyorsított kockák mutatják be a párolgás folyamatát.

„Igen, most kéne megállítani az időt”, mondtam magamban a napsütötte vízpermetben, miközben laza, nevetős, nyári emberek sétáltak az Andrássy úton. Fehér hajú nagymama érkezik a zöldségespavilon elé, kilónyi zöldbabot kér, hosszasan válogat az őszibarackok között, barátnőjével beszélgető anyuka gyermekkoscstól előre-hátra, előre-hátra, a láthatatlan csöppség békésen alszik a feje fölé feszülő, fölnyitható babakocsitető alatt, anyukáját eső áztatja, nap süti, s e kettő egyensúlyt képez: amennyire esik, olyannyira süt, sem túl száraz, sem túl nedves nem lesz az ember, minden marad a régiben. Ám azért eléggé esik, az aszfalt fekete; és eléggé süt: az útburkolat, túl azon, hogy sötét, vakítón fénylik és ragyog.

„Még mindig nem késő megállítani az időt”, gondoltam az esős napsütésben, az alumíniumfényes-fehér ég alatt, s ekkor az Andrássy út vége felől sötétlila-hamvas, szilvaszín fellegek torlódtak föl az égre, öt perc múlva itt a zápor, négy, három, kettő, egy, már benn vagyunk a szilvaszínben, szürke az egész világ, a nap sehol, spriccelve szaladnak szerteszét a járókelők, emberekkel telnek meg a kapualjak, és mintha dézsából önténék, ömlik, locsog, dől az eső.

Farkas Csaba

Csoportos elbocsátás – bejelentéssel

Nem jellemző a kibúvókeresés

Megváltozott a munkaadók csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó bejelentési kötelezettségének szabálya. Térségünkben a nagy létszámú leépítéseket a Csongrád Megyei Munkaügyi Központban kell jelezni, eddig azonban ez csak a rendes felmondásra vonatkozott. Július elseje óta új szabályok szerint kell eljárniuk a munkáltatóknak.

Ha egy munkáltató csoportos elbocsátást tervez, köteles erről a megyei munkaügyi központot tájékoztatni. A „csoportos” kategória persze a vállalat méretétől függően mást és mást jelent. A döntést megelőző félévés időszak átlagos foglalkoztatotti létszáma alapján a munkaadókat három csoportba sorolja a törvény.

A húsz és száz fő közötti foglalkoztatottal működő cégek esetén legalább tíz dolgozó, százeg és háromszáz között legalább a munkavállalók tíz százaléka, míg háromszáz fölötti létszám esetén minimum harminc fő elbocsátását kell a munkaügyi központtal tudatni – ha a leépítés egy harmincnapos időszakon belül történik. Eddig azonban csak a rendes felmondásról kellett tájékoztatást adni, a múlt hónap eleje óta azonban a határozott idejű jogviszony felmondását és a közös megegyezéssel

megszüntetését is jelenteni kell. Változás történt abban is, hogy ha egy cégnek több telephelye van egy megyében, akkor az azokon történő elbocsátások számát össze kell adni, és a végeredmény szerint kell eleget tenni a kötelezettségnek.

Ha valaki nem a rendelet szerint jár el, a munkaügyi központ rendbíróságot szab ki a munkáltatóra. Az elbocsátott dolgozó felmondása pedig jogellenes. Talán épp e szigorú szankciók miatt nem jellemző, hogy a munkáltatók elmulasztják értesíteni az illetékeseket.

S hogy egyáltalán miért van szükség erre a szabályra? A munkaügyi központ munkáját segítik, és az elbocsátottak elhelyezkedési esélyeit növelik ezzel. A központ ugyanis felajánlja egy úgynevezett gondoskodó típusú létszám-leépítési programban való részvétel lehetőségét. Ez annyit jelent, hogy amerikai mintára csoportosan kezelik az ilyen problémákat. Még a munkaviszony megszünte előtt tájékoztatják az elbocsátandókat jogaikról, a munkanélküli-járadék folyósításának feltételeiről, elhelyezkedési és átképzési lehetőségekről. Így még az is előfordulhat, hogy a sokszor hasonló foglalkozású dolgozók úgy tudnak egymik munkahelyről a másikra átmenni, hogy közben nem válnak munkanélkülivé.

Szőgi Andrea

Állások az interneten

Munkatársunktól

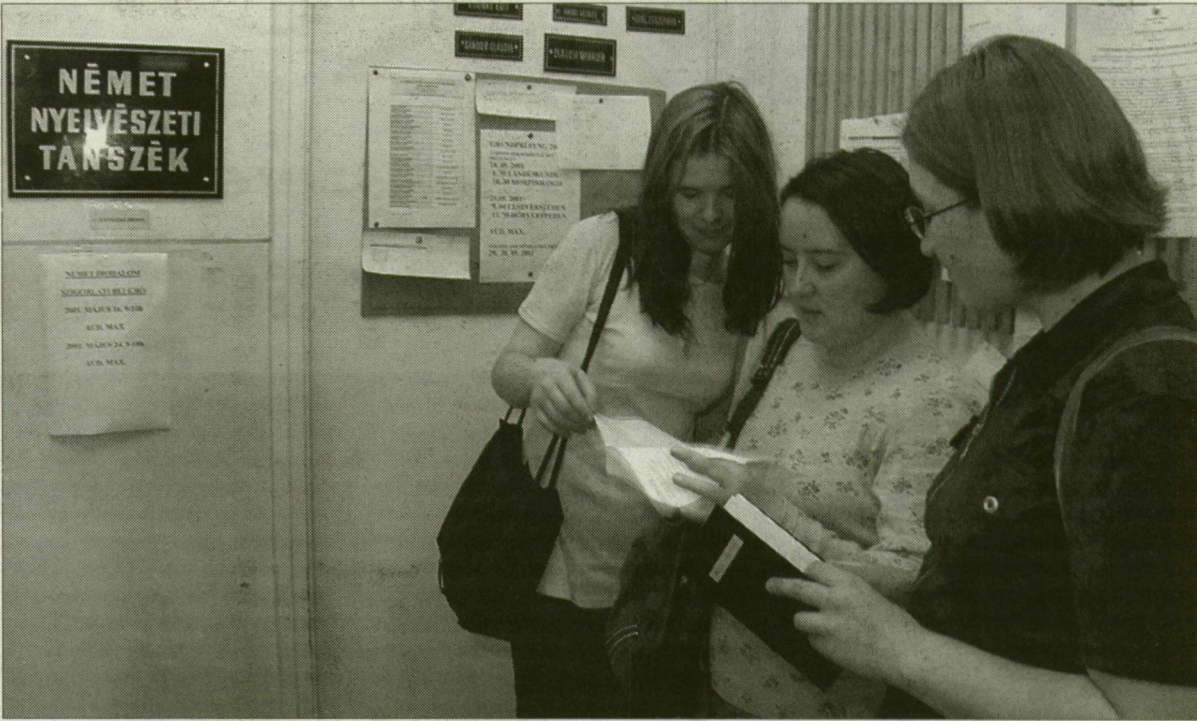
Elindult az első, kifejezetten egyetemi és főiskolai hallgatókra szakosodott állásközvetítő internetes oldal, a candidate.hu. A honlap mind az elhelyezkedni vágyó diákok, mind pedig a diplomásokat kereső vállalatok dolgát megkönnyíti. Adatbankjában az ország bármely felsőoktatási intézményében tanuló vagy ott végzett friss diplomás elhelyezheti adatait. A honlap gazdái azt szeretnék elérni, hogy idővel ez az oldal a más webhelyeket uraló gazdasági és informatikai karrierlehetőségek mellett a többi szakterületről is tartalmazzon kínálatokat, amelyek között jogászok, agrárszakemberek, mérnökök és tanárok is böngészhetnek.

Tárgyalások a hallgatói támogatás elosztásáról Szabadabb kezet kérnek

Az egyetemisták és főiskolások országos érdekvéleleteti szerve áttekinthetőbbé kívánja tenni a diákoknak járó juttatások rendszerét. Ez a szándék azonban mit sem változtat azon, hogy a hallgatói normatíva emelésére 2003-ig nincs esély. Így egyesek szerint a reform-elképzelések csupán álmegoldást jelentenek a támogatás bővítésére.

A Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖÖK) március óta folytat egyeztetést az Oktatási Minisztériummal a hallgatói juttatások szétaprózottságának megszüntetéséről. A HÖÖK ugyanis a diákok számára is átláthatóbb támogatási rendszer bevezetését szorgalmazza. Egy egyetemi hallgató jelenleg számos jogcímen juthat pénzhez: van tanulmányi ösztöndíj, rendszeres és rendkívüli szociális támogatás, lakhatási és jegyzet-támogatás, s ezeken kívül minden évben kiírják az Esélyt a tanulásra pályázatot, újabban pedig megjelent a Bursa Hungarica-ösztöndíjpályázat is.

A diákok érdekvéleleteti szerve évek óta hangoztatja, hogy szükség lenne a jelenlegi 70 ezer forintos hallgatói normatíva jelentős mértékű emelésére. Utóljára 1998-ban növelték mindössze ötezer forinttal ezt az összeget, amely 1992-es bevezetése óta sokat veszített reálértékéből. – Az inflációt figyelembe véve mostanra el kellett volna érnie a 270 ezer forintot, de a HÖÖK azzal is megelégedne, ha a kor-

A diákoknak járó támogatás az inflációt figyelembe véve sokat veszített reálértékéből. (Fotó: Karnok Csaba)

mányzat 100 ezer forintra egészítené ki a jelenlegi összeget – mondta Lasztovicza Gábor, a HÖÖK elnökségi tagja, a minisztériummal folyó tárgyalások résztvevője. A hallgatói szervezet a normatíva emelését annak ellenére szeretné elérni, hogy a diákok szeptembertől már hitelt is felvehetnek tanulmányaik folytatására. Bár a hallgatói szervezet üdvözlözi a diákhitel bevezetését, mégis úgy véli, a kölcsön nem helyettesítheti a normatív támogatást, hiszen az előbbi nem mindenki tudja igénybe venni.

A támogatások reformjának részeként a HÖÖK más

szerepet szánna az évente diákonként hétezer forintos jegyzet-támogatásnak. Az eddigi szokás az volt, hogy ennek hetven százalékából a hallgatók kedvezményesen vásárolhattak jegyzeteket, harminc százalékát pedig könyvkiadásra fordították az intézmények. A HÖÖK elképzelése szerint a jövőben a teljes összeggel a hallgatói önkormányzatok gazdálkodhatnak majd, eldönthetik, hogy ezt milyen formában osztják ki a hallgatóknak. A változtatás hívei azzal érvelnek, hogy a támogatás jelentős részét el sem költötték a diákok, mert nem mindenki vásárolta meg a jegyzeteket és a tan-

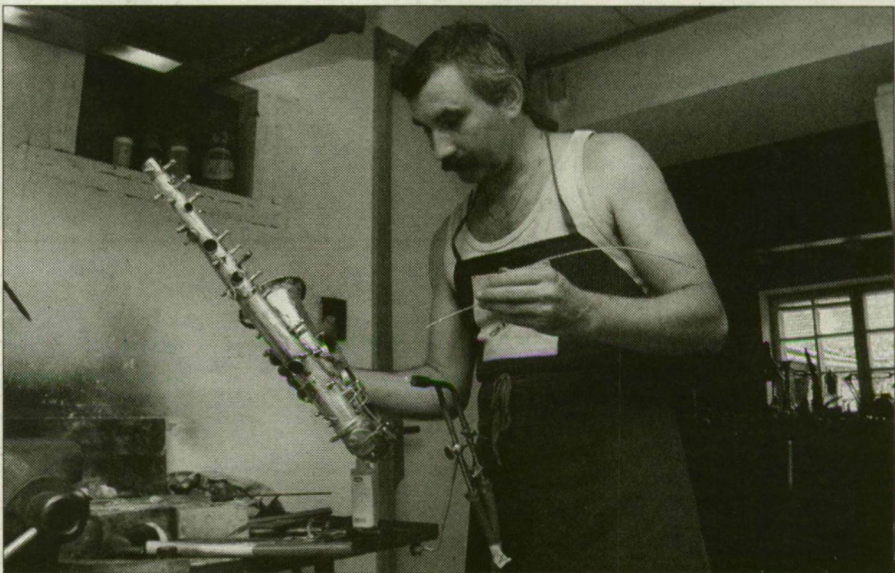
könyveket, ezzel szemben vannak, akik inkább fénymásolásra, vagy egyéb taneszközökre költenének. Lasztovicza Gábor hangsúlyozta, hogy minden támogatási forma megmarad, csupán az elosztás elvei módosulnak, illetve elképzeléseik szerint a hallgatói önkormányzatok szabadabb kezet kapnának a normatív felhasználásában. Ez azt eredményezhetné, hogy emelkedne az egyes hallgatók által igénybe vehető juttatás összege.

A Szegedi Tudományegyetem hallgatói önkormányzatának elnöke, álmegoldásnak tartja a reform-elképzeléseket.

Jancsák Csaba úgy gondolja, attól nem fog jelentősen növekedni a hallgatói juttatások összege, ha például a jegyzet-támogatást ösztöndíjra vagy szociális juttatásra fordítják. – Ráadásul úgy vélem, a kevés pénzből gazdálkodó diákban nagyobb lenne a csábítás arra, hogy a pénzt ne könyvre, hanem ételre és italra költse, ami akár csődbe is vihetné az egyetemi tankönyvgyártást – tette hozzá a HÖÖK-elnök. Úgy véli, igazi megoldást a normatív növelése jelentene. Ez viszont a kétéves költségvetés miatt 2003-ig elképzelhetetlenek tűnik.

Hegedűs Szabolcs

A vásárhelyi mester Nyugat-Európában tanult Hangszerjavítás és igazságügy

Hangszerjavítás Török Sándor műhelyében. (Fotó: Tésik Attila)

Hangszerjavítással és -készítéssel egyaránt foglalkozik a hódmezővásárhelyi Török Sándor. Sőt: igazságügyi hangszer szakértő is. A javítás területén rengeteg a teendője, olyannyira, hogy a készítésre az utóbbi években már nem is ér rá. Igazságügyi hangszer szakértőként azonban nincs sok dolga a mesternek, de ő ennek csak örül.

Török Sándor annak idején klarinétot tanult a vásárhelyi zeneiskolában, majd konzervatórium, illetve a zeneakadémia következett. Az akadémián a hangszerkészítés, -javítás műhelyen belül tanult, fafúvósokra specializálódva. „Akkoriban a fafúvósok készítésének, javításának szakmája kihalófélben volt az országban, egyetlen egy mester tudta minden csínját-bínját: Eisenhoffer János. Nála tanultam. Tíz fiatal tanított ki, heten maradtunk a szakmában, most négyen vagyunk itthon, Magyarországon”, mondja Török Sándor.

A magas szintű tudás beszerzése külföldi tanulmányutakat is igényelt. A Kádár-rendszer nem könnyítette meg, ha valaki külföldre akart tanulni, ő mindenestre kijutott, francia, német területeket egyaránt bejárta. Volt ott is, ahol szinte futószalagon gyártották a hangszereket; és ott is, ahol manufaktúrális, kisüzemi módon készítették őket. Végül hazajött Vásárhelyre, s létrehozta saját műhelyét.

„Egy-egy nagyjavítás után a hangszeren nem lehet megállapítani, hogy használt-e,

A tárogató és a Habsburgok

A tárogató – néhány évvel ezelőtt Török Sándorék még gyártották – jellegzetesen magyar hangszerként szerepel a köztudatban, minthogy az is. A törökök hozták be Magyarországra, s itt gyorsan közkezdeltté vált. A kuruc időkben, a Rákóczi-szabadságharc idején széltében használták, így, mint szabadságszimbólumot, később a Habsburg-ház tüzzel-vassal irtotta. Szinte nyomtalanul eltűnt az országból, majd a kiegyezés után, amikor már nem büntették nagyon szigorúan használatát, Schunda Venczel József budapesti cimbalom-készítő fölújította: egy megmaradt tárogatóra

módosított klarinétfúvókát applikált, s az eredetileg töröksípserű hangszer könnyebben megszólaltathatóvá, lágyabb hangzásúvá lett. „Két éve Szabolcs megyében tartottak egy tárogató-világtalálkozót, ott egy skandináv és egy amerikai tárogató is föllépett. Játékukból egyértelműen kiderült: a jazzirányzat is kitűnően hasznosíthatja ezt a hangszert”, így Török Sándor. „Közreműködésük talán segített másutt is elterjeszteni a tárogatót. Az indiaiak szitárjának is egy George Harrison kellett ahhoz, hogy megismerje a világot.”

F. Cs.

vagy új”, mondja Török Sándor, aki a fafúvósokat javítja; a fémfúvósok reparálása kolégája, Szabó Attila resortja. Többnyire zeneiskolákból, zenekarokból kerülnek ide hangszeresek, a Dél-Alföldről mindenhonnt. A nyár – éppen az iskolai szünet miatt – különösen jó időszaknak számít. A hangszerkészítés pe-

dig? „Kisüzemben legfőlegbb kuriózumszámba menő hangszereket érdemes előállítani. Néhány éve még gyártottunk tárogatót; ma Magyarországon csak egy-két műhelyben készítenek ezt a különleges hangszert.”

Török Sándor igazságügyi hangszer szakértő is, fafúvós területen csak ő, s egy buda-

pesti kollégája tevékenykedik. Szerencsére nincs sok dolguk. A szakértőt az Igazságügyi Minisztérium jelöli ki, és a bíróságok munkáját segíti olyan ügyekben, ahol hangszer is szerepel. Például: messze árán felüli összegért értékesíti valaki; vagy éppen „megzenésítés” esete fordult elő.

Farkas Csaba

Ösztöndíj, cigány diákoknak

Munkatársunktól

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány a 2001/2002-es tanévre pályázatot ír ki általános iskolás és középiskolás roma diákoknak. Az ösztöndíj-támogatás célja elősegíteni az iskolai tanulmányok folytatását és befejezését, a támogatás havi összege életkortól függően havi 3000 és 7000 forint között változik, ezt félévenként egy összegben folyósítják. A Czinika Panna-ösztöndíjat a 4,5-es tanulmányi átlag fellelt teljesítő általános iskolások, illetve a 4,0-es átlag feletti középiskolások igényelhetik. A Tanulást támogató ösztöndíjat a 3,5 és 4,49 közötti átlagot elért általános iskolások, és a 3,0 és 3,99 között teljesítő középiskolások pályázhatnak meg. A pályázatnak tartalmaznia kell a kitöltött adatlapot, a 2000/2001-es tanév végén kapott bizonyítvány fénymásolatát, melyet az iskola aláírással és bélyegzővel hitelesít, valamint egy eredeti iskolalátogatási igazolást. A második félévre csak annak a tanulónak küldik továbbra is az ösztöndíjat, aki a sikeresen befejezett félévről szóló bizonyítvány hiteles fénymásolatát a közalapítvány irodájának megküldi, és tanulmányi átlaga megfelel a kiírásban közölt feltételeknek. A pályázat beadásának határideje 2001. augusztus 31. A pályázati adatlap beszerezhető a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány irodájában személyesen (1091 Budapest, Üllői út 47–49., telefon: 06-1-215 65 50, 215 6552), illetve a www.meh.hu/nek internetes honlapon. Kérésre felbélyegzett válaszboríték ellenében az iroda postán elküldi a megadott címre az adatlapot.